

Důchody v České republice a ve Spolkové republice Německo

ČESKÁ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ

Účelová publikace

Není určena k prodeji na knižním trhu.

Důchody v České republice a ve Spolkové republice Německo

Vyšlo v lednu 2009, první vydání, 32 stran, 20 000 výtisků.

Vydala Česká správa sociálního zabezpečení,
odbor komunikace, Křížová 25, Praha 5.

Grafická úprava: www.tmbesign.com

Produkce: www.virtualworld.cz

ISBN 978-80-87039-14-4

© Česká správa sociálního zabezpečení Praha, 2009

Obsah

1. Základní informace o důchodovém pojištění pro osoby, které byly pojištěny v České republice a ve Spolkové republice Německo	2
ČESKÁ REPUBLIKA	
2. Podmínky nároku na starobní důchod podle českých právních předpisů	3
3. Podmínky nároku na invalidní důchod podle českých právních předpisů	5
4. Podmínky nároku na pozůstalostní důchody podle českých právních předpisů	6
4.1. Vdovský a vdovecký důchod	
4.2. Sirotčí důchod	
SPOLKOVÁ REPUBLIKA NĚMECKO	
5. Podmínky nároku na starobní důchod podle německých právních předpisů	7
5.1. Řádný starobní důchod	
5.2. Starobní důchod pro osoby mimořádně dlouhodobě pojištěné (minimálně 45 let)	
5.3. Starobní důchod pro osoby dlouhodobě pojištěné (minimálně 35 let)	
5.4. Starobní důchod pro osoby s těžkým postižením	
5.5. Starobní důchod pro ženy	
5.6. Odchod do důchodu po nezaměstnanosti nebo po práci na částečný úvazek před důchodovým věkem	
6. Podmínky nároku na invalidní důchod podle německých právních předpisů	11
7. Podmínky nároku na pozůstalostní důchody podle německých právních předpisů	12
7.1. Vdovský a vdovecký důchod	
7.2. Sirotčí důchod	
7.3. Další pozůstalostní důchody	
8. Uplatnění žádosti o důchod	13
8.1. V České republice	
8.2. Ve Spolkové republice Německo	
9. Posouzení nároku na důchod a výpočet důchodu v České republice a ve Spolkové republice Německo	15

Základní informace o důchodovém pojištění pro osoby, které byly pojištěny v České republice a ve Spolkové republice Německo

Pracovali jste v České republice a také v Německu?

Jak tato skutečnost ovlivní vaše důchodová práva v obou státech?

Za jakých podmínek vám může vzniknout nárok na důchod?

Jak lze požádat o důchod?

Jak se stanoví výše důchodu a jakým způsobem vám bude důchod vyplácen?

Odpovědi na tyto otázky naleznete v této publikaci.

Česká republika i Německo si stanoví podmínky nároku na důchod vlastními vnitrostátními právními předpisy. Věk pro odchod do starobního důchodu (důchodový věk), délka doby pojištění potřebné pro vznik nároku na starobní důchod, kritéria pro určení invalidity a podmínky pro nárok na invalidní a pozůstalostní důchod se proto v obou státech liší. Provázanost české a německé právní úpravy, stejně jako ostatních úprav všech členských států EU, zajišťují tzv. koordinační nařízení – nařízení Rady (EHS) č. 1408/71 a 574/72. Koordinační nařízení usnadňují migraci pracovníků mezi státy EU, zabezpečují jejich právní ochranu a mají přednost před vnitrostátními právními předpisy.

Základními principy koordinace v oblasti sociálního zabezpečení jsou:

1) Princip rovného zacházení

Migrující osoby na území členských států podléhají v zásadě stejným povinnostem a užívají stejných výhod jako státní příslušníci dotyčného státu. Jakákoli diskriminace z důvodu státní příslušnosti je zakázána.

2) Princip aplikace právního řádu jediného státu

Vyjadřuje, že osoba má být v jednom okamžiku sociálně pojištěna pouze v jednom státě (a to obvykle ve státě, kde pracuje).

3) Princip sčítání dob pojištění

Znamená, že pro získání nároku na důchod podle koordinačních nařízení se berou v úvahu i doby pojištění získané podle právních předpisů jiného členského státu.

4) Princip zachování nabytých práv, respektive export (výplata) důchodu do ciziny

Zajišťuje migrujícím osobám výplatu dávek nejenom ve státě, kde získaly na dávky nárok, ale i do kteréhokoli jiného členského státu EU. Důchod vyplácí každý stát, který jej přiznal. V případě, že vám ČSSZ i německý nositel pojištění přiznají důchod, bude jej vyplácet každý samostatně.

Koordinační nařízení se vztahují na následující **dávky důchodového pojištění**:

V České republice na

- starobní důchod,
- invalidní důchod (plný a částečný; od 1. ledna 2010 se zavádí třístupňový invalidní),
- pozůstalostní důchody (vdovský, vdovecký, sirotčí).

Ve Spolkové republice Německo na

- starobní důchody,
- invalidní důchody,
- pozůstalostní důchody (vdovský, vdovecký, sirotčí, výchovné v případě úmrtí jednoho z rodičů).

ČESKÁ REPUBLIKA

Podmínky nároku na starobní důchod podle českých právních předpisů

Nárok na starobní důchod vám vznikne, jestliže jste dosáhl důchodového věku a získal jste potřebnou dobu pojištění. Důchodový věk v ČR se od roku 1996 postupně zvyšuje, u mužů o dva kalendářní měsíce a u žen o čtyři kalendářní měsíce za každý započatý rok po 31. prosinci 1995. U žen je důchodový věk navíc odstupňován podle počtu vychovaných dětí. Váš důchodový věk můžete zjistit z následující tabulky.

Důchodový věk (roky + měsíce)

Rok narození	Muži	Ženy (podle počtu vychovaných dětí)					
		bezdětná	1 dítě	2 děti	3 děti	4 děti	5 a více dětí
před r. 1936	60	57	56	55	54	54	53
1936	60 + 2	57	56	55	54	54	53
1937	60 + 4	57	56	55	54	54	53
1938	60 + 6	57	56	55	54	54	53
1939	60 + 8	57 + 4	56	55	54	54	53
1940	60 + 10	57 + 8	56 + 4	55	54	54	53
1941	61	58	56 + 8	55 + 4	54	54	53
1942	61 + 2	58 + 4	57	55 + 8	54 + 4	54 + 4	53
1943	61 + 4	58 + 8	57 + 4	56	54 + 8	54 + 8	53 + 4
1944	61 + 6	59	57 + 8	56 + 4	55	55	53 + 8
1945	61 + 8	59 + 4	58	56 + 8	55 + 4	55 + 4	54

1946	61 + 10	59 + 8	58 + 4	57	55 + 8	55 + 8	54 + 4
1947	62	60	58 + 8	57 + 4	56	56	54 + 8
1948	62 + 2	60 + 4	59	57 + 8	56 + 4	56 + 4	55
1949	62 + 4	60 + 8	59 + 4	58	56 + 8	56 + 8	55 + 4
1950	62 + 6	61	59 + 8	58 + 4	57	57	55 + 8
1951	62 + 8	61 + 4	60	58 + 8	57 + 4	57 + 4	56
1952	62 + 10	61 + 8	60 + 4	59	57 + 8	57 + 8	56 + 4
1953	63	62	60 + 8	59 + 4	58	58	56 + 8
1954	63 + 2	62 + 4	61	59 + 8	58 + 4	58 + 4	57
1955	63 + 4	62 + 8	61 + 4	60	58 + 8	58 + 8	57 + 4
1956	63 + 6	63	61 + 8	60 + 4	59	59	57 + 8
1957	63 + 8	63 + 4	62	60 + 8	59 + 4	59 + 4	58
1958	63 + 10	63 + 8	62 + 4	61	59 + 8	59 + 8	58 + 4
1959	64	64	62 + 8	61 + 4	60	60	58 + 8
1960	64 + 2	64 + 2	63	61 + 8	60 + 4	60 + 4	59
1961	64 + 4	64 + 4	63 + 4	62	60 + 8	60 + 8	59 + 4
1962	64 + 6	64 + 6	63 + 8	62 + 4	61	61	59 + 8
1963	64 + 8	64 + 8	64	62 + 8	61 + 4	61 + 4	60
1964	64 + 10	64 + 10	64 + 4	63	61 + 8	61 + 8	60 + 4
1965	65	65	64 + 8	63 + 4	62	62	60 + 8
1966	65	65	65	63 + 8	62 + 4	62	61
1967	65	65	65	64	62 + 8	62	61 + 4
1968	65	65	65	64	63	62	61 + 8
1969	65	65	65	64	63	62	62

Potřebná doba pojištění pro nárok na starobní důchod je 25 let. Pojištěncům, kteří dosáhli 65 let věku, stačí doba pojištění v délce 15 let.

Od 1. ledna 2010 dojde k postupnému prodlužování potřebné doby pojištění o jeden rok za každý kalendářní rok po roce 2009, a to až na 35 let u osob, které dosáhnou důchodového věku po roce 2018.

Dosažení důchodového věku v roce	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Potřebná doba pojištění	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35
Potřebná doba pojištění při DV + 5 *)	16	17	18	19	20	20	20	20	20	20

*) Potřebná doba pojištění v případě, že pojištěnec dosáhne věku o 5 let vyššího, než je stanovený důchodový věk.

Můžete si také požádat o tzv. předčasný starobní důchod před dosažením důchodového věku, pokud jste získal/a 25 let pojištění a do dosažení důchodového věku vám ode dne, od něhož se starobní důchod přiznává, chybí nejvýše 3 roky. Starobní důchod tohoto typu lze přiznat nejdříve od podání žádosti o přiznání této dávky. Při dosažení důchodového věku se přiznaný předčasný starobní důchod nepřepočítává a zůstává vyplácen v původní výši.

Podmínky nároku na invalidní důchod podle českých právních předpisů

Nárok na invalidní důchod máte, pokud jste invalidní a získal/a jste potřebnou dobu pojištění. Česká právní úprava rozlišuje v současné době dva druhy invalidních důchodů, částečný a plný invalidní důchod. Částečný invalidní důchod vám náleží, jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu poklesla vaše schopnost soustavné výdělečné činnosti nejméně o 33 %, nebo jestliže vám dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav značně ztěžuje obecné životní podmínky. Plný invalidní důchod obdržíte, jestliže je váš zdravotní stav dlouhodobě nepříznivý a z důvodu tohoto dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu vám poklesla výdělečná schopnost nejméně o 66 %, nebo z důvodu vašeho zdravotního postižení jste schopen soustavné výdělečné činnosti jen za zcela mimořádných podmínek. Zdravotní stav pojištěnců posuzují lékaři okresní správy sociálního zabezpečení.

Od 1. ledna 2010 dojde k novému vymezení invalidity a k zavedení třístupňového invalidního důchodu místo dosavadního plného invalidního důchodu a částečného invalidního důchodu.

Invalidní důchody od 1. 1. 2010	Pokles pracovní schopnosti v %
Invalidita I. stupně	35-49
Invalidita II. stupně	50-69
Invalidita III. stupně	70 a více

Potřebná doba pojištění pro nárok na plný i částečný invalidní důchod je shodná a závisí na věku pojištěnce v době vzniku invalidity:

- u pojištěnce do 20 let méně než 1 rok,
- u pojištěnce od 20 let do 22 let 1 rok,
- u pojištěnce od 22 let do 24 let 2 roky,
- u pojištěnce od 24 let do 26 let 3 roky,
- u pojištěnce od 26 let do 28 let 4 roky,
- u pojištěnce nad 28 let 5 roků.

Potřebná doba pojištění se zjišťuje z období před vznikem plné nebo částečné invalidity, a jde-li o pojištěnce ve věku nad 28 let, z období posledních deseti roků před vznikem plné nebo částečné invalidity. Pokud potřebná doba pojištění nebyla získána v uvedeném období, je možné ji získat v kterémkoli období deseti roků dokončeném po vzniku invalidity.

Od 1. ledna 2010 budou moci pojištěnci starší 38 let získat nárok na invalidní důchod též v případě, že získají 10 roků pojištění v období posledních 20 let před vznikem invalidity.

Podmínka potřebné doby pojištění se nevyžaduje v případě, že invalidita vznikla následkem pracovního úrazu (nemoci z povolání).

Podmínky nároků na pozůstalostní důchody podle českých právních předpisů

Podle českých právních předpisů máte nárok na dávku pozůstalostního důchodu po vaší zemřelé manželce či manželovi (vdovský a vdovecký důchod) nebo po zemřelých rodičích (sirotčí důchod).

4.1. Vdovský a vdovecký důchod

Vdovský a vdovecký důchod vám náleží v případě úmrtí manžela nebo manželky. Podmínky nároku na oba důchody jsou obdobné, proto je dále uvádíme dohromady. Jako ovdovělá osoba máte nárok na vdovský (vdovecký) důchod po manželovi (manželce), který byl poživitelem důchodu nebo ke dni smrti splnil podmínku potřebné doby pojištění pro vznik nároku na plný invalidní důchod nebo podmínky nároku na starobní důchod anebo zemřel následkem pracovního úrazu.

Vdovský důchod (vdovecký důchod) vám náleží po dobu 1 roku od smrti manžela (manželky). Po uplynutí této doby náleží pouze, pokud např. pečujete o nezaopatřené dítě nebo jste dosáhl/a věku 55 let (u ženy), nebo 58 let (u muže). Podle nové právní úpravy účinné od 1. ledna 2010 pro nárok na vdovský (vdovecký) důchod po uplynutí jednoho roku již není rozhodující dosažení věkové hranice 55 let (58 let), ale jak u vdovy, tak u vdovce se vyžaduje dosažení věku o 4 roky nižšího než činí důchodový věk pro muže.

Nárok na vdovský nebo vdovecký důchod zaniká uzavřením nového manželství. V takovém případě potom vzniká nárok na poskytnutí tzv. „odbytného“ ve výši 12 měsíčních splátek vdovského (vdoveckého) důchodu.

4.2. Sirotčí důchod

Sirotčí důchod náleží pouze nezaopatřenému dítěti, zemřel-li jeho rodič (popř. osvojitel) nebo osoba, která dítě převzala do péče nahrazující péči rodičů a dítě na ní bylo v době její smrti převážně odkázáno výživou, kterou mu ze závažných příčin nemohli zajistit vlastní rodiče.

Současně se pro nárok na sirotčí důchod vyžaduje splnění podmínky, aby zemřelý byl ke dni smrti poživitelem starobního, plného invalidního nebo částečného invalidního důchodu, nebo aby splňoval ke dni smrti podmínku potřebné doby pojištění pro nárok na plný invalidní důchod nebo podmínky nároku na starobní důchod anebo zemřel následkem pracovního úrazu. Oboustranně osiřelé dítě má při splnění výše uvedených podmínek nárok na sirotčí důchod po každém z rodičů.

Nárok na sirotčí důchod má pouze nezaopatřené dítě, tj. dítě do skončení povinné školní docházky, a poté nejdéle do 26. roku věku, jestliže

- se soustavně připravuje na budoucí povolání studiem na střední, vyšší odborné nebo vysoké škole nebo
- nemůže se soustavně připravovat na budoucí povolání či vykonávat výdělečnou činnost pro nemoc nebo úraz nebo
- z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu je neschopno vykonávat soustavnou výdělečnou činnost.

SPOLKOVÁ REPUBLIKA NĚMECKO

Podmínky nároku na starobní důchod podle německých právních předpisů

V Německu mohou být vypláceny různé druhy starobních důchodů. Pro každý druh důchodu je stanovena odlišná věková hranice. Věková hranice pro řádný starobní důchod je 65 let. Jaký druh starobního důchodu by vám náležel, je dále také závislé na vaší době pojištění a dalších podmínkách.

Při prodlužující se délce života a klesajícím počtu nově narozených dětí bylo rozhodnuto o postupném zvyšování věkové hranice pro řádný starobní důchod na 67 let, aby byla zachována stabilita zákonného důchodového pojištění. Počínaje rokem narození 1947 se postupně zvyšuje věková hranice, a to od roku 2012 o měsíc, od roku 2024 o dva měsíce. Od roku narození 1964 bude platit pro všechny pojištěnce věková hranice pro řádný starobní důchod 67 let.

Zvyšování věkové hranice pro řádný starobní důchod na 67 let

Rok narození pojištěnce	Zvýšení o měsíce	Důchodový věk	
		roky	měsíce
1947	1	65	1
1948	2	65	2
1949	3	65	3
1950	4	65	4
1951	5	65	5
1952	6	65	6
1953	7	65	7
1954	8	65	8
1955	9	65	9
1956	10	65	10
1957	11	65	11
1958	12	66	0
1959	14	66	2

O určité druhy starobních důchodů můžete však zažádat již před dovršením 65 let. U předčasného důchodu je jeho výše krácena o trvalou srážku, která činí 0,3 % za každý měsíc, o který jste šli do důchodu předčasně.

1960	16	66	4
1961	18	66	6
1962	20	66	8
1963	22	66	10
1964	24	67	0

Důležité upozornění:

Také u předčasných starobních důchodů dochází na základě zvýšení věkové hranice pro řádný starobní důchod na 67 let ke zvýšení věku nástupu do důchodu.

U starobních důchodů před dovršením věkové hranice pro řádný starobní důchod musíte v případě vašeho příjvýdědku dodržovat určitý limit. Pokud požadujete důchod v plné výši, nesmíte si v současné době přivydělat víc než 400 eur měsíčně.

5.1. Řádný starobní důchod

Nárok na řádný starobní důchod vám náleží, pokud jste dovršili 65 let a splnili jste potřebnou dobu pojištění 5 let. Pro pojištěnce narozené po roce 1947 platí výše popsané zvýšení hranice pro odchod do starobního důchodu na 67 let.

Pokud pobíráte řádný starobní důchod, můžete si neomezeně přivydělat a nemusíte se obávat žádných srážek.

5.2. Starobní důchod pro osoby mimořádně dlouhodobě pojištěné (minimálně 45 let)

Osobám, které dosáhly věku minimálně 65 let a byly 45 let pojištěné (doby zaměstnání nebo doby jim postavené na roveň), mají od roku 2012 nárok na starobní důchod pro mimořádně dlouhodobě pojištěné osoby. Tento důchod je určitou kompenzací pro osoby, kterým byl prodloužen důchodový věk na 67 let.

Do 45 let povinného pojištění se počítají také např. povinné příspěvky za doby péče o dítě, pobírání nemocenských dávek, služba v armádě a civilní služba. Zohledněny jsou také doby péče o dítě až k jeho desátému roku věku a doby neplacené péče o osobu blízkou v období od ledna 1992 do března 1995. Naproti tomu nebudou zohledněny doby pojištění, po které byly pobírány dávky v nezaměstnanosti od pracovní správy, a doby z vyrovnání pojistných dob po rozvodu manželů stejně jako dělení důchodů u manželských nebo u registrovaných partnerů.

5.3. Starobní důchod pro osoby dlouhodobě pojištěné (minimálně 35 let)

Tento starobní důchod vám bude přiznán, pokud je vám 65 let a dosáhli jste minimálně 35 roků pojištění. Je možné o něj předčasně zažádat po dovršení 63 let.

Zvýšení věkové hranice na 67 let probíhá u tohoto starobního důchodu následovně:

Datum narození pojištěnce	Zvýšení o měsíce	Důchodový věk	
		rok	měsíce
Leden 1949	1	65	1
Únor 1949	2	65	2
Březen až prosinec 1949	3	65	3
1950	4	65	4
1951	5	65	5
1952	6	65	6
1953	7	65	7
1954	8	65	8
1955	9	65	9
1956	10	65	10
1957	11	65	11
1958	12	66	0
1959	14	66	2
1960	16	66	4
1961	18	66	6
1962	20	66	8
1963	22	66	10
1964	24	67	0

Důležité upozornění:

Pokud je vám vyplácen důchod před dosažením vaší věkové hranice pro řádný starobní důchod, musíte počítat se srážkami důchodu ve výši 0,3 % za každý měsíc předčasného přiznání.

5.4. Starobní důchod pro osoby s těžkým postižením

Jako osoba s těžkým postižením můžete zažádat o důchod v 63 letech, pokud jste dosáhl/a minimální doby pojištění 35 let. Je možné zažádat o předčasný starobní důchod po dovršení 60 let.

Podle německého práva vám musí být jako osobě s těžkým postižením přiznán stupeň postižení minimálně 50 % (na základě vámi předloženého lékařského potvrzení). Toto rozhodnutí se netýká nositelů důchodového pojištění, ale příslušného kompetentního úřadu.

Pokud jste se narodili před 1. lednem 1951, máte nárok na tento starobní důchod také tehdy, pokud jste byli před odchodem do důchodu podle práva platného k 31. prosinci 2000 neschopni vykonávat své povolání nebo výdělečnou činnost. To pro vás stanovuje nositel důchodového pojištění.

Věková hranice starobního důchodu a možnost zažádání o předčasný důchod se u tohoto starobního důchodu zvyšují následovně:

Datum narození	Zvýšení o měsíce	Důchodový věk pojištěnce		Nejbližší možný počátek předčasného důchodu	
		roky	měsíce	rok	měsíce
Leden 1952	1	63	1	60	1
Únor 1952	2	63	2	60	2
Březen 1952	3	63	3	60	3
Duben 1952	4	63	4	60	4
Květen 1952	5	63	5	60	5
Červen až prosinec 1952	6	63	6	60	6
1953	7	63	7	60	7
1954	8	63	8	60	8
1955	9	63	9	60	9
1956	10	63	10	60	10
1957	11	63	11	60	11
1958	12	64	0	61	0
1959	14	64	2	61	2
1960	16	64	4	61	4
1961	18	64	6	61	6
1962	20	64	8	61	8
1963	22	64	10	61	10
1964	24	65	0	62	0

Důležité upozornění:

Pokud je důchod vyplácen od věkové hranice pro předčasný starobní důchod, musíte počítat se srážkami ve výši 0,3 % za každý měsíc pobírání předčasného důchodu.

5.5. Starobní důchod pro ženy

Tento starobní důchod mohou pobírat ženy, které

- se narodily před rokem 1952,
- dovršily 60 let,
- splnily minimální dobu pojištění 15 let a
- po svém 40. roce věku platily po dobu delší než 10 let povinné pojistné.

Pokud chcete zažádat o starobní důchod před dovršením 65 let, musíte počítat se srážkami ve výši 0,3 % za každý měsíc předčasného odchodu do důchodu.

5.6. Odchod do důchodu po nezaměstnanosti nebo po práci na částečný úvazek před důchodovým věkem

Tento důchod můžete pobírat tehdy, pokud jste se narodili před rokem 1952 a je vám minimálně 60 let. Pro osoby, které se narodily před rokem 1946 až 1948, se věk, ve kterém mohou jít nejdříve do důchodu, postupně zvyšuje na 63 let. Pro osoby, které se narodily po roce 1949, platí obecně 63 let.

Dále je nutné, abyste:

- byli buď před odchodem do důchodu nezaměstnaní nebo po dovršení 58 let a šesti měsíců celkem 52 týdnů nezaměstnaní, nebo dva roky před důchodovým věkem vykonávali práci na částečný úvazek podle německého zákona o práci na částečný úvazek,
- splnili minimální dobu pojištění 15 let a
- za posledních deset let platili minimálně osm let povinné pojistné.

Důležité upozornění:

Pokud vám byl před dovršením 65 let vyplácen důchod, bude vám snižen o 0,3 % za každý měsíc předčasného pobírání.

Podmínky nároku na invalidní důchod podle německých právních předpisů

Pokud již nemůžete z důvodu nemoci nebo postižení pracovat (na plný úvazek), můžete za určitých okolností zažádat o důchod z důvodu invalidity.

Tento důchod dostanete, pokud jste:

- z důvodu nemoci nebo postižení částečně nebo plně invalidní,
- splnili minimální dobu pojištění pěti let nebo utrpěli pracovní úraz a
- v posledních pěti letech před vznikem invalidity získali tři roky pojištění z výdělečné činnosti.

Váš nositel důchodového pojištění na základě lékařských podkladů stanoví, zda jste částečně nebo plně invalidní. Plná invalidita existuje tehdy, pokud jste schopni pracovat pouze méně než tři hodiny denně. Pokud jste schopni pracovat více než tři, ale méně než šest hodin denně, vzniká vám částečná invalidita. Částečný invalidní důchod je polovina plného invalidního důchodu.

Invalidní důchod budete pobírat po omezenou dobu, a to nejvýše tři roky. Pokud budou i poté nadále přetrvávat zdravotní omezení, může vám být doba pobírání důchodu prodloužena.

U invalidních důchodů může přívdělek snížit výši důchodu. Zohledňují se také příjmy z výdělečné činnosti nebo důchodu ze zahraničí.

Podmínky nároku na pozůstalostní důchody podle německých právních předpisů

Důchody pro pozůstalé – vdovy/vdovce a sirotky – jsou odvozené důchodové nároky, tzn. že se vyplácejí z pojištění zesnulých. Dostávat takový důchod můžete i tehdy, pokud sám/sama nejste důchodově pojištěn/a. Důchod se počítá z příspěvků zemřelé osoby.

7.1. Vdovský a vdovecký důchod

Po smrti manžela/manželky můžete dostávat vdovský nebo vdovecký důchod, pokud zesnulý manžel/ka do úmrtí splnil/a dobu pojištění pěti let (popř. splnil/a následkem pracovního úrazu) nebo již pobíral/a důchod.

Vdovský nebo vdovecký důchod může být různě vysoký. Pokud je vám již 45 let nebo jste invalidní nebo pokud vychováváte dítě, dostanete tzv. velký vdovský/vdovecký důchod. Věková hranice 45 let se bude od roku 2012 postupně zvyšovat na 47 let.

Pokud neexistuje žádný z těchto předpokladů, náleží vám pouze tzv. malý vdovský/vdovecký důchod. Je poskytován maximálně po dobu 24 kalendářních měsíců od smrti pojištěnce. Pokud byl sňatek uzavřen před 1. lednem 2002 a manžel/ka se narodil/a před 2. lednem 1962, je také malý vdovský/vdovecký důchod vyplácen neomezeně.

Partneři stejného pohlaví, kteří jsou registrovanými partnery, jsou ve všech bodech rovnocenní s partnery platného manželství.

Kromě toho musíte být pro přiznání důchodu k okamžiku úmrtí jeden rok vdaná/ženatý. Minimální doba neplatí pouze tehdy, pokud jste sňatek uzavřeli před 1. lednem 2002 a manžel se narodil před 2. lednem 1962.

Při novém uzavření sňatku vám jako vdově či vdovci nárok na pozůstalostní důchod zaniká. Na žádost potom můžete dostat vypořádání vašeho důchodu. Činí 24násobek průměrné částky důchodu za posledních dvanáct měsíců. U malého vdovského/vdoveckého důchodu, na který existuje nárok maximálně po dobu 24 kalendářních měsíců, je vypořádání omezeno na nespolečně vyžadovanou zbytkovou částku do konce pobírání důchodu.

7.2. Sirotčí důchod

Sirotčí důchod (poloviční sirotčí důchod) dostávají děti po smrti rodiče, který splnil minimální dobu pojištění pěti let nebo před úmrtím pobíral důchod. Ve zvláštních případech je sirotčí důchod vyplácen nevlastním dětem, dětem v pěstounské péči, vnukům a sourozencům.

Pokud zemře i druhý rodič, je vyplácen plný sirotčí důchod.

Sirotčí důchod se pravidelně vyplácí do 18. roku dítěte. Kromě toho může sirotek pobírat sirotčí důchod do dovršení 27 let, pokud studuje nebo se učí na učilišti, ale také pokud absoluuje „dobrovolnický sociální nebo ekologický program“ anebo v případě, že se nemůže kvůli postižení sám živit.

7.3. Další pozůstalostní důchody

Pokud jste byli rozvedeni po 30. červnu 1977 a váš dřívější manžel zemřel, můžete mít nárok na výchovné. To by bylo vypláceno z vašich vlastních pojistných dob po dobu, po kterou budete vychovávat dítě do jeho 18 let.

Vdovský nebo vdovecký důchod po předposledním manželovi se vyplácí, pokud jste po smrti dřívějšího manžela opět uzavřeli sňatek a nové manželství bylo ukončeno na základě rozvodu nebo smrti.

Pokud jste byli rozvedeni před 1. červencem 1977, lze za určitých předpokladů v případě smrti dřívějšího manžela vyplácet důchod pro rozvedené vdovy a vdovce.

U pozůstalostních důchodů se vlastní příjem nad částku osvobozenou od daně započítává ze 40 %. Zohledňují se rovněž sociální dávky, příjmy z majetku a příjmy ze zahraničí.

U sirotčích důchodů se příjem zohledňuje tehdy, pokud je sirotkovi více než 18 let.

Uplatnění žádosti o důchod

K získání důchodu z České republiky i z Německa stačí, když si podáte žádost pouze v jednom státě, a to u místně příslušné instituce ve státě bydliště. Podle koordinačních nařízení se totiž žádost podaná v jednom státě považuje za žádost uplatněnou také ve druhém členském státě, kde byl žadatel pojištěn. Nemusíte tedy žádost podávat u institucí obou států, kde jste byli pojištěni.

Při uplatnění nároku je potřeba uvést, že jste získal doby pojištění v České republice i v Německu. Pracovníci místně příslušné instituce s vámi sepíší potřebné formuláře. Vaše žádost bude poté zaslána též instituci ve druhém státě.

8.1. V České republice

Obracejte se na vaši příslušnou okresní správu sociálního zabezpečení (OSSZ), v Praze na územní pracoviště Pražské správy sociálního zabezpečení (PSSZ).

Informace vám budou poskytnuty také v Call centru nebo v informační kanceláři ústředí České správy sociálního zabezpečení.

Česká správa sociálního zabezpečení

Křížová 25

225 08 Praha 5

Call centrum: +420 257 062 860

e-mail: posta@cssz.cz

<http://www.cssz.cz>

8.2. Ve Spolkové republice Německo

Obracejte se na příslušného německého nositele pojištění, kterými jsou:

Deutsche Rentenversicherung Bund

Ruhrstraße 2

10709 Berlin

Telefon: +49 30 865-1

Telefax: +49 30 865-27240

e-mail: meinefrage@deutsche-rentenversicherung-bund.de

<http://www.deutsche-rentenversicherung-bund.de>

Deutsche Rentenversicherung Knappschaft-Bahn-See

Pieperstraße 14 – 28

44789 Bochum

Telefon: +49 234 304-0

Telefax: +49 234 304-53050

e-mail: rentenversicherung@kbs.de

<http://www.kbs.de>

Deutsche Rentenversicherung Bayern Süd

Am Alten Viehmarkt 2

84028 Landshut

Telefon: +49 871 81-0

Telefax: +49 871 81-2140

e-mail: service@drv-bayernsued.de

<http://www.deutsche-rentenversicherung-bayernsued.de>

Posouzení nároku na důchod a výpočet důchodu v České republice a ve Spolkové republice Německo

Základním principem je **sčítání dob pojištění** pro účely získání nároku na dávku. Jeho smyslem je vyloučit nepříznivý důsledek situace, kdy osoba, která byla pojištěna jak v ČR, tak v Německu (případně v dalších členských státech EU), nesplňuje v některém státě podmínku potřebné doby pojištění. V tomto případě členský stát přihlédne pro získání nároku na dávku i k dobám pojištění získaným v ostatních členských státech.

Jestliže získáte dobu pojištění potřebnou pro nárok na důchod v jednom státě bez přihlednutí k cizím dobám pojištění, bude vám přiznán tzv. plný důchod. Jeho výše bude určena pouze na základě vnitrostátních právních předpisů.

Pokud získáte v některém státě nárok na důchod pouze s přihlednutím k cizím dobám pojištění, bude vám přiznán tzv. dílčí důchod. Jeho výše odpovídá poměru dob pojištění získaným v tomto státě k souhrnu dob pojištění ze všech členských států.

Příklad 1

Pan Winter byl pojištěn 10 let v České republice a 30 let v Německu. V ČR nesplňuje podmínku potřebné doby pojištění, která je stanovena českými právními předpisy. Vzhledem k tomu, že pan Winter byl pojištěn i v Německu, přihlédne ČSSZ podle koordinačních nařízení též k jeho německé době pojištění. Celková doba pojištění činí 40 let. Výše českého dílčího důchodu bude odpovídat 10/40 částky, na kterou by měl nárok za celých 40 let pojištění podle českých právních předpisů. Podle německých právních předpisů pan Winter splňuje podmínku potřebné doby pojištění i bez přihlednutí k českým dobám pojištění. Jakmile dovrší důchodový věk též podle německých právních předpisů, přizná mu německý nositel pojištění tzv. plný starobní důchod, jehož výše bude vypočtena podle německých právních předpisů.

Příklad 2

Pan Novák byl pojištěn 37 let v České republice a 3 roky v Německu. Nárok na český starobní důchod mu vznikl bez potřeby přihlednout k německé době pojištění, proto mu ČSSZ přizná tzv. plný důchod ve výši odpovídající českým dobám pojištění. Pro nárok na důchod v Německu je nutné vzít v úvahu též doby pojištění získané v ČR. Výše německého dílčího důchodu bude podle koordinačních nařízení odpovídat 3/40 částky, na kterou by měl pan Novák v Německu nárok, pokud by zde získal celých 40 let doby pojištění.

Pro případy, kdy celková doba pojištění v některém členském státě nedosahuje jednoho roku, stanoví koordinační nařízení odchylku z pravidla sčítání dob pojištění. Stát, ve kterém jste získal dobu pojištění kratší než jeden rok, je vám povinen přiznat důchod pouze v případě, že takto krátká doba pojištění stačí k získání nároku na důchod podle jeho právních předpisů. V opačném případě vám tento stát nemusí přiznat důchod, ačkoli s přihlednutím k době pojištění, kterou jste získal v jiných členských státech, splňujete podmínku potřebné doby pojištění. O tuto dobu pojištění však nepřijdete, neboť vám ji započte druhý členský stát, ve kterém jste byl též pojištěn.

Informace o českých právních předpisech vycházejí ze zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění zákona č. 306/2008 Sb.